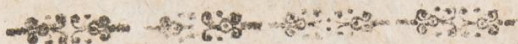

glorietur esse factam; quæ etiam reverà modica censeretur, si non plura, quàm ipse nimis parcè recitat, fuissent castigata. Fateor equidem, me integram corrigendorum Synopsin nuquam vidisse; Nec M. Verinus mihi illam fuisse communicaturus.

CAPUT QUINTUM

De Citationibus S. Scripturæ, & de Cardinali Vitellio.

Num. I. Quamvis Justus non sim, nisi eâ Justitiâ, quam peccator à fonte omnis justitiæ deprecando desiderat: ero tamen accusator mei (in quantum opus fuerit) in principio sermonis. Modestus Verinus pag. 201. sibi ex me objicit sequentia: „ Dum P. Hierotheus dicit, quod „ nostra statua Observantium Caputium gestet, „ primatum Ordinis à Capite statux, quam- „ vis non velit, pro Observantibus assertit, ac „ quasi ex psal. 132. concludit: quod ipsi ceu „ Minores hierarchici sint, sicut unguentum „ in Capite, quod descendit in barbam ... & „ in oram Vestimenti. Dial. Cont. pag. 161. „ Ad quæ quidem respondendo me vix tangit, invehendo tamen pag. seq. ait: „ Ceterùm, „ quod attinet allegatum propheticum textum, „ sicut is inconvenienter, adeoque & irreve- „ renter adducitur, ac applicatur, ità nobis „ per

per illum anfa præbetur, P. Joannem hoc Ze-
 lo redarguendi: scire debebat, cum sit Sacer-
 dos, & Religiosus, quidnam veter, sacris pro-
 phetarum Verbis abusi, & Indum facere nu-
 gaci, & admodum indecorâ applicatione.

Num. 2. Imprimis ego non habeo: conclu-
 dit, sed: si concludere velis, scilicet P. Hiero-
 theus, idque dixi in circumstantiis quo ipse con-
 cretabatur, se ex oculari visu Observasse, quod
 statua Vaticana quoad Caputium, Observantem,
 quoad Barbam & Chordam, Capucinum, &
 quantum ad amplitudinem habitûs, Conventua-
 lem, non absque Dei nutu (ut inquebat) myste-
 riosè repræsentaret. Ubi proinde ego mysterium
 non inveniens, nisi fortè in Decreto Pontificio
 Cap. 1. n. 3. allegato; & Dei nutum non ca-
 piens, nisi illum, sinè quo nec capillus de Ca-
 pite cadit; meis verbis Dialogicis (quorum ip-
 se præter propter substantiam adducit) quasi
 quasi: si fortè velit ad textum illum Prophe-
 ticum suo mysterio alludere? quem ego proin-
 de textum non tam meo, quam ipsius ductu
 produxi absque ulla adjuncta applicatione: Sic-
 que potius Hierotheanæ Observationis volui
 mysteriositatem censurare, quam applicationi il-
 lius textûs accedere, quam ipse R. P. Hiero-
 theus quodammodo indigitabat, cudendo myste-
 rium. Et licet adjectam increpationem, quâ M.
 Verinus me excipit, post pauca sim majori cum
 fundamento versurus in alium; equidem, si itâ
 circum-

circumstantionatâ sacri textûs adductiõne, in aliqujus fortè discreti Lectoris iudicio, tantopere erraverim, deprecans revoco: sciens, quòd mysteriosa non nisi mysteriosis conveniant.

Num. 3. Hisce nunc veluti per modum purgationis Canonicae, vel saltem reparationis debitaè, à me præmissis deveniamus ad rem in hoc Capite propositam. R. P. Hierotheus in sua Epitome ad Annum 1558. pag. 298. sic narrabat:

„ Inter hos autem Adversarios nostros, si non
„ præcipuus, saltèm potentissimus quispiam
„ Cardinalium erat; qui Papæ favoribus fretus,
„ ac æmulorum precibus importunis lassatus, ne-
„ dum conceperat, sed & pargameo iamjam
„ mandaverat Bullam, sub gravibus censuris ju-
„ bentem, ut Capucinatorum Familia se uniens
„ Observantium Corpori, eorundem Ministris
„ in omnibus obtemperaret (*quis illam legit*)
„ dùmque ad opportunum tempus, quo seniculo
„ Papæ bellis hæc modis proponi, ac effectui
„ mandari valerent, nullâ non arte, omnique
„ calliditate attenditur, interimque cavetur, ne
„ minima horum notitia ad aures Capucinatorum
„ pertingeret; En! Cardinalis consilii maligni
„ promotor, criminum non levium reus coram
„ Papa (*scilicet Paulo IV.*) insimulatur, indè
„ que fugam arripit, ut vult Boverius, vel ut
„ salodius ait, captus ac tentus in mole Adria-
„ ni recluditur, ex eaque ad alteram vitam de-
„ cedit (*hæc potius commenta, quàm commen-*

„ *varia sunt, ut videbimus postea*) Humiliatio
 „ itaque malè nobis volente *Vitello*, (NB. hic
 „ est Cardinalis ille) defuit quoque tota nostra
 „ *quassatio*; & quia, ut ait Leo Papa, *plus peri-*
 „ *culi est in insidiatore occulto, quam in hoste ma-*
 „ *nifesto*, hinc Ordinis tunc erat, & nunc est,
 „ Deo cum Davide has gratias dicere: *nisi quis*
 „ *Dominus adjuvit me, paulò minus habissem*
 „ *in inferno anima mea.* pl. 93. Ex quibus verbis
 mei Dialogizantes meritò intellexerant tantam
 ejusmodi separationis primorum Capucinatorum à
 Corpore Observantino necessitatem, ut suadere
 contrarium fuerit *malignum consilium*, & ip-
 sum non separari fuisset inductivum inferni; quam
 deinde injuriam Corpori Observantino illatam,
 per textum Propheticum confirmare, seu exor-
 nare, manifestam putabant abusum esse Sacrae
 Scripturae, quae calumniam prohibens, eam
 confirmare non potest.

Num. 4. Cùm interim expoſt R. P. Hiero-
 theus cum suo M. Verino, jam ad annum fuisset
 occupatus in conficiendo contra meos Dialogi-
 zantes Discursu Polemico, quo tam unum,
 quam alterum à se, suaque injuriante Epitome ab-
 stergeret; ex singulari gratia, ac Illustrissima
 benevolentia, tam ille, quam ego admissi se-
 mel fuimus, ad Rmum aliquod Mensale Con-
 sortium; in quo cum suprà dictus passus in me-
 dium traheretur, commonebar à R. P. Hiero-
 theo istius, pro gratiarum actione, applica-
 tionis

tionis Authore, ut legerem ipsum *Le Blanc*, & invenirem, quod in tali textu per infernum intelligendum veniat sepulchrum. Ad quod, cum ego interrogâssem; quis ergo in casu non separationis primos Capucinos occidisset, ut itâ in sepulchro animæ eorum habitassent? colloquium quidem abruptum fuit, sed socius ejus (vir qualificatus, & forsitan in opere *Discursus Polemici* cooperatoꝝ) meo Socio dixit in aurem: intelligi debere de sepulchro oblivionis. Hoc Hierotheanum effugium ego probè sciens, cum ipsius contextu *Epitomes* non posse stare, quin potiùs sat violenter fuisse exclusum (cum virum ex personali conventionem in affirmationem haberem) ut vel applicationem suam de inferno revocaret, vel aliâ ad minus viâ, & ratione interpretando cohonestaret, sequentes ad ipsum, scilicet R. P. Hierotheum dedi Litteras.

Num. 5. „ Cum sat circumstantialiter intellexerim, Adm Rvdam Paternitatem vestram „ nedum feliciter absolvisse, sed & Typographo Luxemburgenti pro parte extradidisse Defensorium suæ *Epitomes*, in quo ego, unâ „ cum meo *Itinerario*, quantumcunque Romæ probato egregiè [ut multi ex Vestris spargunt] excipiendus essem, & refutandus; sic „ nullatenus puto mihi in malam partem vertendum, si Charitativè præmoneam ea, ad „ quæ Paternitas vestra Adm Rvda perquam „ necessario habet reflectere.

„ Imò,

„ Imò, Audivi, quod summoperè in ma-
 „ lum sumperit, quòd ego in Itinerario meo
 „ dixerim, omnia Divisionis Ordinis vestri à
 „ nostro initia esse à Deo non positivè intenden-
 „ te, sed permittente &c. De mea sanè mente
 „ particula *non* collocanda erat ante *tò esse*, vel
 „ *omnia*, & non ubi modò per errorem Ty-
 „ pographi, vel alterius locata legitur; ità, ut
 „ meus sensus non fuerit universalis, quasi om-
 „ nia planè ejusmodi Divisionis initia taliter se-
 „ se haberent, sed aliquod, vel aliqua,
 „ quod dialecticè coincidit cum *non omnia*,
 „ Neque ullam planè invenio difficultatem
 „ probandi ex Boverio, & ipsàm et vestra
 „ *Eptome*, quòd aliqua, vel saltèm aliquod
 „ illius initium (si non quoad substantiam, ad
 „ minus quoad modum) non potuerit positivè
 „ intendi à Deo, utpote, qui nihil intendit,
 „ nisi, quod est in se, & in omnibus suis mo-
 „ dis, & circumstantiis bonum. Cum quo
 „ meo asserto equidem stat, quòd illa divisio
 „ sit bona, & Sancta, imò optima, & san-
 „ ctissima, prout etiam in Prologo meo meritò
 „ exclamandum dixi: *Oselsæ divisio, per quam*
 „ *S. Francisci Ordo tam in immensum multiplicatus est!* Et sanè quis translationem Filiorum
 „ Israël in Ægyptum non diceret bonam, & à
 „ Deo positivè intentam, licet inter alia ejus
 „ initia, etiam fuerit odium fraternum, & ven-
 „ ditio

- ditio Joseph, quæ Deus solùm permisit, &
 positivè intendere non potuit.
 „ 2dò: Ex ore proprio R. Admodum Paterni-
 tatis Vestræ intellexi, qualiter in allegato con-
 tra nos textu Davidico: nisi, quia Dominus
 „ adjuvit me, paulò minùs habitasset in inferno
 „ anima mea, per infernum, juxta le Blanc,
 „ intelligendum veniat sepulchrum . . . Quid-
 „ quid de hoc sit: non nego per ipsum le Blanc,
 „ atque etiam alios per infernum ibidem intelli-
 „ gi posse sepulchrum; præsertim, si David
 „ loquatur de adiutorio Dei respectu persecutio-
 „ nis Saulis, & non de sua liberatione à peccato
 „ adulterii & Uriæ-cidii. Ast lego etiam in
 „ iisdem varias horum nominum Diaboli, &
 „ Sathanae interpretationes, quæ omnes nihilo-
 „ minùs, sicut nihil albedinis, sic multum ni-
 „ gredinis secum portant, & dum similia verba
 „ Capitibus hominum superimponuntur, non
 „ indicium bene- sed malevolentia est.
 „ Interim dolendum esse puto, pro Admo-
 „ dum Reverenda Paternitate vestra, quòd be-
 „ nignam ejusmodi suæ allegationis interpreta-
 „ tionem, tam validè in sua Epitome præocu-
 „ paverit, eamque per contextum ibidem ex-
 „ pressum, nimis violenter excluserit: si enim
 „ meminerit, narrabat ibidem per aliquot li-
 „ neas ab ante, qualiter Cardinalis Vitellius
 „ Pontifici suavisset, licèt non persuasisset, ut
 „ primos Capucinos sub nativa obedientia Mi-
 „ nistri

„ nistri Generalis Observantium contineret, seu
 „ reduceret; propter quod etiam vocat illum
 „ *maligni consilii promotorem*, adjungitque,
 „ illum subito in disgratiam summi Pontificis
 „ incidisse, & in Custodia obiisse &c. quem
 „ obitum exponens additione mentionati Sacri
 „ textus sic concludit: *Humiliato itaque illo Vi-*
 „ *tellio Ordo noster ex tunc, usque in hodiernum*
 „ *diem has cum Davide Deo potest dicere gratias:*
 „ *nisi, quia Dominus adjuvit me, paulò minùs ha-*
 „ *buiisset in inferno anima mea.* Deinde in In-
 „ dice suæ *Epitomes* sub Littera P. *Persecutores*
 „ *Ordinis puniuntur jam à Deo, jam ab Ecclesia,*
 „ mittit Lectorem ad illum Cardinalem Vitel-
 „ lium; tanquam punitum à Deo, utique
 „ propter præfatum consilium: quia nullius
 „ planè alterius delicti, Capucinicum Ordinem
 „ respicientis, ipsum reum facit:

„ Quibus nunc ità, ut sunt, dispositis, hoc
 „ formo, & quilibet mecum efformare pote-
 „ rit concludens argumentum: si suadere per-
 „ manentiam sub nativo Capite Observantino
 „ fuerit *malignum consilium*, à Deo nedum
 „ puniendum, sed & de facto in isto Cardinali
 „ Vitellio punitum, ergo permanentia illa de-
 „ buit fuisse moraliter mala (cùm Deus mala
 „ purè politica non puniat) consequenter & in-
 „ ductiva pœnæ à Deo Vindice infligendæ, quæ
 „ in hac substrata, utique graviori materia foret
 „ pœna infernalis, omni ferè maligno consilio

„ competens, & quam etiam Cardinalis ille,
„ nisi actâ pœnitentiâ, non effugisset. Sicque
„ ad oculum ruit crinibus attracta inferni pro
„ sepulchro oblivionis suppositio; quam pro-
„ inde, si mens vestra intendisset, aliter con-
„ textus suæ *Epitomes* instruxisset. Quid juvat
„ ergo infernum tapetis funeralibus obducere?
„ „ Varia adhuc circa sic punitum Cardinalem
„ Vitellium hîc veniunt, & fortè suo tempore
„ adhuc magis venient examinanda. Forsitan
„ punitionis hujusmodi sententia vestra, nimis
„ dura, & præcipitata à multis judicabitur re-
„ formanda (si non revocanda) nam ut dicitur
„ l. *absentem* ff. de pœnis. *Ex singulis suspicio-*
„ *nibus nemo debet puniri* (ergo nec punitus de-
„ clarari) *sed Sanctius est, impunitum relinqui*
„ *facinus nocentis, quàm innocentem condemnari.*
„ Imprimis ne vel umbra alicujus historiæ ad-
„ umbrat captivitatem illius Cardinalis Vitellii,
„ veluti ob suprâ mentionatum consilium in-
„ sictam; quod tamen, si Reverentia vestra
„ non dicit, saltèm innuit, & in citato Indice
„ suo, delictum ejus etiam usque ad forum Dei
„ effectivè extendit; unde paulisper videam-
„ mus, quid jura in utroque foro, pro, vel
„ contra Vitellium illum dicant.
„ „ Sanè talis punitio in foro fori foret contra
„ jura, secundùm quæ in hoc foro *quis pro con-*
„ *silio non tenetur, nisi delicto consummato.* In
„ ff. de Verb. signif. l. *sepè.* Delictum autem,

„ ad quod tendebat Cardinalis Consilium, fuis-
 „ set hic primorum Capucinatorum ad primæ-
 „ vam obedientiam, reductio, quæ consum-
 „ mata non fuit; aliàs celsâset gratiarum actio.
 „ Deinde *Consilii non fraudulenti nulla est obli-*
 „ *gatio*, ut dicitur in ff. de Reg. Jur. §. *Consi-*
 „ *lium*; Caterùm, si dolus interceserit (qui
 „ hic à nemine probatur, & à jure non præsu-
 „ mitur, nisi probetur) tunc de dolo solùm actio
 „ competit; ut sequitur loco jam citato. Et
 „ hujus Regulæ (quæ etiam habetur in 6to De-
 „ cretal. de Reg. Jur.) aperta est ratio intrinseca:
 „ quia datum consilium non necessitat, sed ex-
 „ plorare quis apud se ipsum debet, an consi-
 „ lium sibi expediat, ut habetur l. 2. ff. §. *fin.*
 „ Exhortatur enim ille, qui dat consilium, &
 „ exhortatio liberas habet habenas, liberamque
 „ voluntatem solùm excitat, non cogit. An
 „ fortè summus Pontifex malignitatem comple-
 „ visset, si Consilium Cardinalis Vitellii sequens
 „ primos Capucinos paucos, & quasi binos &
 „ binos, sub Jurisdictione Ministri Generalis,
 „ sub quo religiosè nati fuerant, coëgisset, &
 „ suam Reformationem (quam primi equidem
 „ deseruerunt) in- & non extra Ordinem ordiri
 „ jussisset?

„ Neque etiam in foro Dei præsumenda,
 „ multò minùs publicè, & absolutè asserenda
 „ est præfati Cardinalis ob hujusmodi consilium
 „ divina punitio: nisi fortè ab eo, qui illam

„ per

per revelationem didicisset ; nam aliàs quilibet ad minus de contrario dubitare deberet, & in dubio non præsumitur malum, sed *semper in dubiis benigniora præferenda sunt*, ut dicitur ff. de Reg. Jur. §. *semp.* Imò Veriùs tenet S. Augustinus in Enchrid. & transumptivè habetur in c. *is autem.* 22. q. 2. *Afferere dubium tanquam verum, & certum, reputatur mendacium, vel non longè à mendacio.* Neque hìc debemus ire per conjecturas, & suspiciones, ut prohibetur in l. 1. ff. de quæst. Et si per similes incedendum foret, tamen hæc deberent esse non à Spiritu privato fabricatæ, sed fundatæ ; quales Admodum R. Paternitas vestra, de punitione divina respectu Vitellii Cardinalis non adfert, nec habet ; neque aliquis alius unquam habuit, aut etiam modò aliquis talem habere poterit, nisi fortè inabdicabile voluerit involare officium cordium scrutatoris.

Ad similitudinem horum vacaret fortè etiam obviare aliis, si, sicut hæc, ità & alia conamina vestra mihi essent nota. Sanè meo dolore fieret, si ad Superiorum mandatum denuò deberem me ad Defensionis defensionem parare. Interim in tali casu me consolaretur, atque etiam in aliorum judicio me faceret apparere innocuum illud, quod Terentius in Prologo inquit: *Si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sciat responsum*

» non dictum esse. Et S. Hieronymus Epist. 14.
 » ad Augustinum, Tom. 2. Oper. Augustini:
 » *Si in defensionem meâ aliqua scripsero, in te*
 » *culpa sit, qui provocasti, non in me, qui re-*
 » *spondere compulsus sum.*

» Sanè non ignoro Voluntatem, & iterata
 » mandata Vestri Reverendissimi P. Genera-
 » lis, defensivum Opusculum Vestrum (ne
 » fortè de novo offensivum fiat) non adeò de-
 » siderare; sed potiùs pro pace inter nos duos
 » summopere inclinare; quam & ego (qui
 » primò manum contra aliquem movere, nun-
 » quam didici) libenter complectar, ut sic
 » (compensatis jam modò compensandis) exi-
 » mia concordia sincerè, & integrè servetur,
 » ac post contentiones depositas, amicitia re-
 » conciliata plus habeat jucunditatis. Fortè &
 » aliunde attentato operi vestro, juxta moni-
 » tum Luciani, *satiùs erit recurrere, quàm*
 » *malè currere*, præsertim, si denuò Stylus
 » vester nimium attulerit nigri salis; vel ut ju-
 » venalis ait: *plus Aloës, quàm mellis*, aut,
 » si fortè incefferit, sicut ille apud Plautum,
 » de quo hic ait: *alterâ manufert lapidem, al-*
 » *terâ panem ostentat.* Hæc dum vobis seclusâ
 » omni præsumptione, ex amore pacis, per
 » Litteras hæc indicare volui, sub demississi-
 » mo respectu signor, & sum,

Treviris die 14. Januarii 1755. Adm. Rvdæ
 ac Religiosissimæ Paternitatis Vestræ
 Infimus Servus F. Joannes Matare. mpp.
 Num. 6.

Num. 6. Has litteras vel ex eo publicare debui, quòd nonnulli, Verini, nescio, an Modesti sparserint, me in litteris ad R. P. Hierotheum datis nedum erronea, sed & adeò impertinentia posuisse, ut eadem essent per Notarium Vidimandæ, & in meam confusionem publicandæ per alios, quibus proinde illum laborem subtrahere volui. Deinde ex hisce Litteris R. P. Hierotheus nil ità sibi arripuit, aut reflexione dignum judicavit, quàm tres, vel quatuor textus, quos suo M. Verino contra me inspirans, tum *Discursui Polemico* præfixit, tum præfationi ad illum inseruit; unde colligo, quòd primum quadrifolium cum titulo Libri (fortè adhuc expectans approbationem sui Reverendissimi P. Generalis) ultimò imprimi curaverit, istam equidem meorum textuum usucapionem, utpote cuilibet licitam, non vitupero: sed an textus illi ità eidem, sicuti mihi in adiutorium sint, non æquè capio, præsertim ille S. Hieronymi: *Si in Defensionem meâ & c.* suprâ. Notum enim est, quòd ego nunquam adhuc aliquid ad publicum dederim, nisi provocatus, & impositâ mihi obedientiâ defendendi meum Ordinem; Hierotheana autem Epitome, & Ordinem, & primum Dialogum meum, RR. PP. Capucinis in nullo assignabili verbo contrarium, primus censuravit, quam censuram per editum expost *Iter quarta diei, seu tripartiti Dialogi continuationem* (prout impartialis ex Colo-

nienſis Univerſitatis Facultate Theologica mihi teſtantur) leges juſta deſenſionis ſervando, nec Charitatem in aliquo lædendo, pro modulo meo abſterſi. Et equidem nunc iteratò provocor per M. Verinum, qui in Hierotheanas offenſiones activas, nedum ſubintrat, ſed & in *Diſcurſu ſuo Polemico* novas multiplicat.

Num. 7. Multùm profectò intererat, pro *Diſcurſus Polemici* confeſtione M. Verino inſpirare, ut non ſegniter attenderet ad circumſtantias, & contextus, per quos Litteræ monebant, dictum illud ſcripturificum cum ſepulchrali illo intellectu non poſſe ſtare, benignamque illam interpretationem ab allegato Sacro textu per Hierotheanum contextum (qui & ipſe unà cum Circumſtantiis loquitur) eſſe excluſam, conſequenter per *infernum* nihil maneret intelligendum, niſi id, quod à Deo puniente infligitur, malignoque conſilio correfpondet, ut ſuprà oſtenſum eſt in Litteris. Inſuper ad minus apparentiam Divinæ punitionis probare debuiſſet ipſe M. Verinus. Aſt unde hæc probaretur, ubi ne quidem oſtendi poterit, Cardinalem Vitellium, *non levium criminum reum coram Papa fuiſſe inſimulatum, indeque fugam arripuiſſe, ut vult Boverius, vel ut Balodius ait, captum, ac tentum in Mole Adriani incluſum, ex eaque in alteram vitam deceſſiſſe: Nam neuter illorum Veriſimile quid affert, ut ſtatim parebit. Imò hæc Vitellii ruina debuiſſet ſtatim poſt Maligni*
ejus.

S. Script.

Theologica
servando, a
pro modi
narato provo
theanas of
sed & in
to interm, pro
ne M. Verin
nderet ad circum
quos Litera
ificum cum sepul
e hore, benignit
ab allegan San
textum (qui & in
) esse excludit
ni mmeret intelli
ponente intelli
espondet, ut tu
Insuper ad minus
onis probare de
unde hac probare
poterit, Carolo
romano tam or
que jug am ar
edius est, caput
mulum, et in
m nevenit. Ve
tatum pami. Ino
et tharim p. Malgini
epi.

ejusmodi consilii promotionem accidisse: quia R. P. Hierotheus, postquam malignitatem consilii descripserat, immediatè subdit: *En! Cardinalis Criminum &c.* ubi per Calepinum, & alios adverbium: *En*, vel *Ecce* rem improvifam, subitàmque significat; quæ omnia postea videbimus, qualiter subsistant.

Num. 8. Interim, uti superiùs dictum, ità hic factum: nam M. Verinus pag. 108. & seq. passum Propheticum cum le Blanc exponens ait: quòd, nisi Deus adjuviffet, tunc per malignum consilium, quod pars Observantina cudebat, & Cardinalis Vitellius promovebat, Religio Capucinica fuiffet, *neci tradita, in Cunis suffocata, oppressa, & extincta, velutiq; in sepulchro jaceret*; & hoc in sensu R. P. Hierothei importabat illud: *pauld minus habitasset in inferno anima mea*; quâ deinde explicatione præmissâ, se ad me inclinans, subdit:
„ At nunc prudens Lector audiat quoque, ac
„ examinet Glossas, quibus Neo-Paraphra-
„ stes (ego sum) non tam ipsam S. Scriptu-
„ ram, quàm P. Hierothei, in ejus *Epitome*
„ sat clarè significatam mentem elucidat, sen-
„ sùmque sanum in pravum, sinistrùmque
„ Charitate suggerente detorquet dicens: *Qua-*
„ *si verò sub uno superiori Regulari stare cum*
„ *Observantibus, foret habitare in medio Natio-*
„ *nis prave, & quasi societas illa esset, aut fuis-*
„ *set inductiva pœne infernalis, sicut occasio pro-*

„ xima peccandi ; nisi fortè per infernum vellet
 „ intelligere Limbum , aut ex Ordine Observan-
 „ tino maculans facere purgatorium. Quid
 „ ad hanc paraphrasin prudentia indifferentis
 „ Lectoris ? anceps utique cum M. Verino hæ-
 „ rebit , an ex errore intellectûs , an ex vitio
 „ voluntatis , an ex utroque manarit ; sed
 „ nec perspicere poterit , quid congruentiæ ,
 „ quid veritatis , quin & quid Charitatis (quæ
 „ Chorum hîc ducit) paraphrasis tam exorta
 „ redoleat. *Quis unquam audivit talia.* „ Hu-
 cusque Verina Modestia.

Num. 9. Antequam adhuc ad ipsam rem
 veniam , lubet pariter Interrogare : quis un-
 quam audivit talia ? Scilicet Sacram Capucino-
 rum reformationem in casu non separationis à
 nativo Capite fuisse neci traditam , extinctam ,
 velutique in sepulchro jacere ? Sanè paulò ante
 Capucinorum Originem in Ordine nostro jam
 exsurrexerat Reformatio *Recollectorum* (quod M.
 Verinus quidem negat , ego autem in sequen-
 tibus probabo) & ex post *Discalceatorum* , at-
 que alia simpliciter sic dicta *Reformatorum* :
 quæ equidem laudatæ Reformationes , nec neci
 traditæ , nec oppressæ , aut extinctæ jacent in
 sepulchro ; sed in Ecclesia Dei suis sub
 statutis particularibus , fructificant , &
 nonnullis Observantibus (qui ultrò fatentur ,
 se non tam rigidis constitutionibus ad
 finem , seu Regulæ Observantiam duci , nec
 sese

fese Regulam cum tanta puritate servare) exemplum dant Reformationis, multosque successivè reformant; licet cum illis sub eodem Capite, & in unitate Corporis Mistici persevererint semper, & persistent, divisionem totius abhorrentes, ne Legalem S. Francisci successorem videantur contemnere; qualis modò regens, sicut & immediatus ejus prædecessor non ex Observantibus, sed ex Reformatis assumptus est in Ministrum Generalem totius Ordinis Minorum. An fortè tunc temporis Ordinis Capita Reformationem Recollectivam amantia, foventia, & protegentia, Religiosissimam Capucinorum Reformationem, quantumcunque diversa, aut perfectiori observantiæ Regulari accomodata statuta amplexantem impedivissent, aut retraxissent? profectò talia dici nequeunt pro illo Ordinis statu, quo præcedentes omnes Ordinis Reformationes non ità pridem sub Leone X. in unum Observantiæ Corpus, dimissis relaxatis, unitæ fuerant, & nova post unionem Recollectorum Reformatio jam inceperat, aliisque omnimoda aperiebatur via ad eam; Imò hæc circa quæstionatum annum 1558. insigniter ubique florebat.

Num. 10. Si separationem Trincianæ Reformationis à Conventualibus hæc objicias; paritas non est, cum hæc semper manserit Capiti Ordinis subjecta, à quo per Concilium Constantiense, & Eugenium IV. sic dicti Observantes

de

de Familia unà cum PP. Conventualibus dependebant, nec differebant, nisi in modo vivendi, ac Methodo regiminis; unde de Ordine ità ex Observantibus, Conventualibusque constituto Ludovicus à Turre in Apologia legitur apud *Firmamenta*, ante Leonem X. conscripta, part. 3. pag. 241. Edit. Venet. 1513. ità loquitur: *Integer est Ordo, integra Religio, licet non integra Observantia ejusdem Ordinis; unus est Generalis Minister, Caput etiam Observantium.* Et part. 2. art. 1. mo prosequitur: *Pro nunc dico, quòd mirà sapientià Eugenius ità providit, Observantibus eximi à Conventualibus, quòd tamen Ordo integer remaneret. Quia, uti infra dicam, modus vivendi inter Observantes, & Conventuales benè est scissus, non tamen est Religio divisa: & propterea relinquit in ea unum tantùm Generalem, qui sit superior utrorumque, cui & Confirmationem Vicarii Generalis, Visitationem in personà, & hujusmodi in Bulla reservavit: & hoc, ut semper in nobis appareat unitas Ordinis, & Religionis.* Et in virtute illius Eugeniànæ (Reformatione Observantinà solùm secundùm quid à Conventualibus separata) S. Bernardinus Senensis fuit primus Vicarius Generalis, quem Observantia habuit, ut ait Rodericus Tom. 1. q. 4. art. 2. Atque hæc ipsa Observantina, non extrà, sed intrà Ordinem facta Reformatio, nedum per suam sub communi Capite continentiam, non fuit sepulta, quin

potius

potius exposit sub Leone X. totali horum ab illis divisione, ad primatum Ordinis unà cum sibi unitis quatuor aliis Ordinis Reformationibus perpetuo jure extitit sublimata, uti aliàs videbimus. Laudo interim hìc Hierotheanam, Modestique Verini discretionem, quæ ad notabilem hanc separasionum differentiam, nunquam vult reflectere, licet in illa *Cardo* quæstionis potissimùm versetur.

Num. 11. Ast deveniendo ad propositum: fit sepulchralis illa explicatio (cui soli M. Verinus se totum impendit) hìc sana, & salva; miror equidem, quòd *Malignitatem* à tali consilio non studuerit abstergere, seu expressionem illam (quæ observantino Corpori potissimùm onerosa est) non nihil mitigare. Verùm, quod scripsit, scripsit: *Malignum* fuisse illud reunionis in Capite Consilium repetit, defendit, & Discursùs Polemici pag. 110. probat per Syllogismum, quem nodum vocat à me non solvendum, & est sequens: „ Qui felicitatem publicam, multiplicem animarum fructum, „ magnùnque Ecclesiæ commodum, & ornamentum suis consiliis & auxiliis turbare, impedire, tollereque conatur, *maligni* utique „ conaminis (Consilii) vel cufor, vel Promotor appellari meretur; atqui certus iste Prælati (Vitellius) dum ad quorundam crebriores, & urgentiores instantias occultis, seriisque studiis adnitebatur, ut Capucini „ Obser-

» Observantium Cœtui reunirentur, hanc fe-
 » licitatem turbare, hunc fructum impedire,
 » hoc commodum, & emolumentum tollere
 » in votis ac in contentione gerebat (NB.
 de hoc nihil est in Majori) ergo &c. Ità M. Ve-
 rinus, cui posset applicari illud, quod Dino
 Philosophus cuidam dicebat: *si meis te auribus*
audires, taceres.

Num. 12. Minorem illius Syllogismi mihi
 reservando, nego majorem, licet M. Verino
 tam vera, & evidens videatur, ut superfluum
 duxerit, aliquam illius addere probationem:
 ego illi oppono sequens Enthymema: *Non om-*
nis, qui dicit falsum, mendax censendus est; ergo
nec omnis, qui consulit malum, seu minus bonum
contra bonum majus, maligni Consilii Cusor, aut
promotor est appellandus. Probo antecedens ex eo,
quod dicitur Caus. 22. q. 2. c. 4. Nemo meni-
tiens judicandus est, qui dicit falsum, quod pu-
tat verum, quoniam, quantum in ipso est, non
fallit ipso, sed fallitur. Non itaque mendacii, sed
aliquando temeritatis arguendus est, qui falsa in-
cautus credit, ac pro veris habet. Consequentia non
minùs probatur; Si enim linguam ream non fa-
cit, nisi mens rea, ut inquit S. Augustinus de
Verbis Apostoli, & transumptivè habetur loco
suprà citato cap. 3. Malignum etiam consilium
non facit nisi dolus, & mentis malitia. Secun-
dùm autem Ciceronem Lib. 8. de Natur. Deor.
Malitia est versuta, & fallax ratio nocendi; ex
 qua

qua Cardinalem Vitellium consulendo egisse, nec constat, nec probatur; Imò nec præsumendum est, quia, ut notat Baldus in l. 1. C. de serv. fugit. Col. 4. verbo: Et non quod: *ut ex consilio quis teneatur, requiritur, quòd constet de malo consilio, aliàs in dubio debet interpretari, quòd bonum sit consilium, vel saltem non malè datum.* Et D. Thomas sup. Psal. 36. in princip. totum, quod hic dico, & adhuc copiosius dicere possem, nobis explicat dicens: *Malignus dicitur quasi malus ignis, id est pravans habens intentionem.* Unde Virgilius: *aditusque maligni, id est, ad seductionem inducentes.*

Num. 13. Poterat sanè Cardinalis ille reflectere ad Aphorismum Hypocratis: *Novitates plerùmque querelas, & discordias pariunt.* Pro quo Imperator l. 3. ff. de Constit. Princip. *In rebus novis constituendis, evidens esse utilitas debet, ut recedatur ab eo, quòd dici æquum visum est.* Sicque etiam poterat carere dolo, de quo Justinianus in Cod. l. 2. de *Malo dolo* inquit: *dolum ex perspicuis, id est, ut Glossa addit: ex probationibus manifestis, probari convenit.* Atque secluso hoc dolo manifestè probato, *ex consilio etiam pernicioso nemo obligatur, ut habet glossa interlinearis Instit. Lib. 3. tit. 27. de Mandato.* Sicque Cardinalis Vitellius in foro fori est absolvendus, & in foro Dei ab homine non judicandus, aut punitus declarandus; licèt

licèt aliàs, si veritas publica sit, non erubescamus in Ecclesia confiteri punitiones divinas, etiamsi ipsum Ecclesiæ Caput, ad terrorem aliorum tetigissent. Poterat etiam Cardinalis reflexionem fecisse ad Caput 8. Regulæ Minoritanæ, in qua præcipitur, & à Summis Pontificibus Obligationis Mortalis esse declaratur: *Universi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere Generalem Ministrum, & servum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire*; sicque consulendo potuit nescire finè dolo procedere, sed & sanctè cum Religione, ipsisque primis PP. Capucinis putare: nam non omnes unam, eandemque rem eodem modo semper apprehendunt, eo quòd, ut dicitur c. *sicut in Sacris*. de Consecr. Dist. 4. *quot Capita, tot sententia, & quilibet in suo sensu abundat*. Cujus potest esse ratio: quia *diversitatem corporum, sequitur diversitas animorum*. c. *quia*. de Concessio. Præbend. Accedit, quòd ex natura sua *consilium sit in his, que possunt aliter se habere*, ut dicit Aristoteles lib. 6. Ethic. & Commentator ejus ibidem inquit, quòd *consiliatio sit habitus conjecturativus operabilium secundum rationem optimi*.

Num. 14. Profectò inter causas, quare etiam boni, & benè sentientes inter se dissentiant, S. Bonaventura in *Determinationibus Quaestionum* q. 20. ponit etiam hanc: quòd non omnes agnoscaat æqualiter Veritatem in omnibus: contingit

tingit enim, quòd aliquis intelligat illud pro alia parte non fore expediens, vel illud magis fore expediens, quàm aliud; & dum uterque hoc, quòd ipse meliùs Judicat, vult promoverè, & quòd nocivum credit, vult impedire, sic dissensio fit inter eos, id est diversa sententia: non perversa, cum uterque bene intendat, & meliùs sibi præfixum habeat. Sicut inter Paulum, & Barnabam pro Joanne Discipulo, quem voluit Barnabas assumere in socium prædicationis suæ; sed Paulus prohibuit, timens, ne non perseveraret in continuatione laboris, & sic per eum Barnabas impediretur; & ità dissentiebant, seu diversa sentiebant. Sic etiam in Expositione S. Gregorii, orante Daniele pro populi liberatione à Captivitate, Angelus dixit, quòd ejus oratio dudum esset exaudita: sed Princeps Persarum, id est Angelus Gentis Custodiæ deputatus, restitit viginti uno diebus. An fortè & hic Angelus *Maligna* sit resistentiæ accusandus, volens retardare effectum orationis jam exauditæ, & impedire bonum Divini Cultûs, à populo liberato, suoque altari in Jerusalem restituto sanctiùs exhibendi? absit talia cogitare; Unde idem S. Pater bonam ejus intentionem interpretans subdit: *ut diutiùs afflicti plenius à peccato purgarentur.* Quid ergo mirum jungit S. Bonaventura supra, quòd *boni quandoque pro bono dissentire videntur, respectu diversarum consideratio-*

num, si & Apostoli, & Angeli in eadem ratio-
ne dissentire inveniunt?

Num. 15. Nunc ad Minorem Sylligifini, seu nodi solvendi, quæ erat hæc: „ Atqui cer-
„ tus Prælati (Maneat asseritum Hierothea-
„ num, dicaturque Cardinalis Vitellius) dum
„ ad quorundam crebriores, & urgentiores
„ instantias occultis, seriisque studiis adnite-
„ batur, ut Capucini Observantium Cœtui
„ reunirentur, hanc felicitatem turbare, hunc
„ fructum impedire, hoc commodum, &
„ emolumentum tollere in votis, ac in con-
„ tentione gerebat, ergo &c.

R. Imprimis, quod potuerit illa omnia non prævidisse, uti ex Jam fusè dictis satis patere potest, sicque nec illorum bonorum sublationem in votis habuisse, ne aliàs tam Apostolo, quam Angelo supra sinistra vota, perversaque (quod absit) intentio affingatur; Unde (Majore jam satis falsificatâ) vel ex hoc solo falsa est & Minor. Deinde, si bona illa separationi hujusmodi tam præcisè annexa velis: vide, ne & in hoc Reformationes nostras *Discalearum*, *Reformationum*, & *Recollectorum* [de quibus supra Num. 9.] offendas, utpote quæ Reformationes talium pariter bonorum concitiantiam prætentant, absque eo, quòd ab Observantibus, non in tali rigore Regulam observantibus, in Capite divitæ sint. Unde etiam simul ruit suppositum illius, quod M. Verinus

pag. 112. dicit: me scilicet quâ Continuatore
 Dialogi sanè meo voto nunquam concursurum,
 ut Observantes Reformati non Reformatis jun-
 gantur; in Capite enim cum Observantibus
 non Reformatis juncti sumus, & erimus, spe-
 rantes fore, ut dilectissimi equidem in Chri-
 sto & S. Francisco Fratres, & Confratres no-
 stri rigidiora Reformatorum statuta particula-
 ria successivè adhuc admittant, & ità univer-
 salia faciant, ut ne in hisce quidem ab illis dis-
 crepemus; qui interim cum illis uni Ministro
 Generali, de facto ex Reformatis Canonicè as-
 sumpto, Obedimus, non minorem Obedien-
 tiam ex animo præstituri, si talis etiam ex ip-
 sis ad tale Officium, Canonicè Ordinis electio-
 ne, assumatur.

Num. 16. Nec dicat M. Verinus, prout
 pag. 111. de plano (Anguillam per caudam
 arripiens) asserit, me minorem illius Syllogi-
 gitmi propositionem in Prologo *Dialogi Cont.*
 concessisse: quia solum concessi illam secundum
 quid; quatenus scilicet Capucinatorum separa-
 tio, & in diversum numero Ordinem distinctio
 ad miram Filiorum S. Francisci multiplicatio-
 nem à Deo est ordinata, & ob hoc dixi in Pro-
 logo: *O felix divisio, quâ sacer Minorum Or-*
do tam ad mundi stuporem multiplicatus est! Ast
 potuitne, ac debuit Cardinalis ille finem istum,
 quem Deus nondum palam fecerat, jam statim,
 & veluti à Cunis separate Capucinatorum Con-

gregationis de pleno agnoscere, & quod futurum erat in tota sua laitudine prævidere; sicut nos illum defacto, & ex consequenti agnosimus, & admiramur? Et quis non videt falsitatem istius Minoris, vel ex sola adjectione verborum illorum: *hanc felicitatem & fructum impedire &c. in votis gerebat* (quæ, si etiam in Majori, ordinatiori argumentatione, apposita fuissent, fortè hanc concessissem) potuit namque Cardinalis ille ex motivis supra adductis, felicitatis, ac fructuum hujusmodi futuram contingentiam ne quidem apprehendere, sicque nec horum sublationem *in votis habere*: cum nihil volitum, nisi præcognitum. Inò, ut tibi apertius loquar, aliud est minus bonum bonâ fide consulere, & longè aliud: impedimentum majoris boni *in votis habere*, quæ non tendunt in incognitum. Dissipatis proinde, ac destructis præmissis, si M. Verinus non revocet, saltèm recedat à conclusione, quâ conformiter ad R. P. Hierotheum infert: Cardinalem Vitellium, Capucinorum cum Corpore Observantino reunionem suadentem, fuisse *Maligni consilii promotorem*. Verùm ager animus ardori ingenito usque adeò temperare non potest, ut *indicta velit, quæ dixit*; quod M. Verinus mihi pag. 244. ad-scripsit, satiùs tamen illud ex Waddingo sumet pro se; ut ità, quidquid recipitur, ad modum recipientis recipiatur.

Num. 17. Hujus Cardinalis tam plausibiliter assertæ ruinæ (à punitione divina , minis adhuc asserenda , hic præscindo) reverà non invenio , cur fidem , vel aliqualem adhibeam , quin potius , cur Boverio , Salodióque discredam. Ex vicina Bibliotheca in manibus habeo gesta Cardinalium edita venetiis 1701. Authore Jo. Palatio J. U. D. Archi-Presbytero , S. C. Majestatis Historico , Consiliario &c. qui volumine 3. sub Paulo IV. scribit , quod Vitellotius , seu *Vitellius* Italus Tiphernas (alius istius nominis , saltèm in vicinia istorum temporum Cardinalis non fuit) Alexandri Filius castra Pontificia duxerit , sub Pontificibus Clemente VII. Paulo III. Julio III. ex Angena rubea in Patavina Universitate , ubi per 6. annos studio incubuit , Lauream retulit Juris prudentiæ ; inde Romam veniens sub Julio III. Clericus Camerae Apostolicæ , mox Patriæ Episcopus annum cum ageret 28. à Paulo vero IV. Idibus Martii 1557. Diaconus Cardinalis Ss. Sergii & Bacchi factus ; à secretis fuit , ejusque Consilium Paulus Pontifex tam in publicis , quàm in privatis semper requisivit. Sedente Pio IV. è *Ss. Sergii & Bacchi ad S. Maria in Porticu* , & postea ad *S. Maria in via lata* , melioratis proventibus , translatus ; Anno 1564. defuncto Guidone Asconio Sphorcia S. R. E. Camerario , Vitellius ipse renuntiatur Camerarius. Munera plura , Legationesque mul-

tas obivit Vitellius ob acre ingenium, Magnificentiâ Clarus omnes juit, Litteratos singulari dilectione infecutus: quod variarum Disciplinarum, Latinæ, Græcæque linguæ cognitione delectaretur, Magistros semper paratos habuit, quamvis mutos, & mortuos (scilicet libros) cum quibus versabatur assidue, & absque eorum consilio ne latum unguem movebat. Viros omni Litterarum genere claros Domi aluit, mercede conduxit ex alienis etiam Provinciis; Cujus famâ evocati studiosi ad eum veluti ad Mæcenatem toto Orbe conveniebant. Vincentius Tiphernas *Juris Oraculum*, *Cancel-laria Interpretem* appellavit. Patramellarius *neminem Vitellio Cardinali, vel ingenio, vel Legum peritiâ, vel morum suavitate præferendum* agnoscebat. Ejus memoria in Litteris Julii Perusci. Legatus sub Pio IV. de latere per totam Campaniam, ac Maritimam, SS. Inquisitionis ac Congregationis Concilii, ac gratiæ signaturæ Præfectus, Galliæ Regni Protector, ac Privilegiõrum, quæ Pius IV. exereentibus Agriculturam in alma Urbis districtu, segetesque ad eam afferentibus concesserat, Conservator, magnam ex his laudem cumulavit. Post mortem in ejus memoriam cusa sunt numismata ab amicis, quorum in fronte Vitellii imago cum notis: *Vitellius Card. S. R. E. Camerarius.* ex adverso agri Romani sub vomere, & Epigram: *Inarata jacet.* Comitibus cum adfuisse Pii IV.

Pii IV. & V. Romæ vitam posuit die Veneris, 13. Kalen. Decemb. anno 1568. horâ noctis secundâ, sepultus in Diaconia S. Mariæ in via lata ante Aram *SS. Cypriani, & Catharina.* De eo scribunt Patramellarius, Sfortia, Palavicinus in Histor. Conc. Trident. Pro symbolo habuit: *Cor sapientis quarit doctrinam, & os stultorum pascitur imperitiâ.* proverb. 15.

Num. 18. Omnia sanè de isthoc Ecclesiæ Prælato inveniuntur laudabilia, nisi quòd in Hierotheana *Epitome* ex fonte Boveriano proclametur, & in *Discursu Polemico*, attentativè saltèm probetur, fuisse maligni consilii promotorem. Quæ labes equidem abstergenda fortè foret juxta instructionem Clem. VIII. Indici Librorum prohibitorum præfixam, quæ tit. *de Correctione Librorum. §. 2.* sic habet: *Quæ fama proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum detrahunt, expungantur.* Notandum etiam venit ex suprâdictis, quòd ruina Cardinalis, fugæque, vel Mors in Mole Adriani, in Hierotheanâ *Epitome* relata, debuerit contigisse vix completo anno Cardinalatus ejus: Ruina enim illa à R. P. Hierotheo refertur ad annum 1558. & factus fuit Cardinalis 1557. Ast, tam mors, quàm fuga ejus sub ruina Hierotheanæ assertionis jacere dignoscuntur, dum constat, Vitellium gloriosissimè vixisse usque ad decembrem anni 1568. Videat nunc M. Verinus, cui veritùs applicet suum *Dic. So-*

des, dictorumque acrimonias, quibus etiam ratione hujus passus me onerat; quæque hic piget repetere, & explicitè in Authorem suum, majori cum veritatis fundamento repercutere. Sed transeant cum cæteris erroribus. Hoc tamen hic adhuc adjecerim, quod M. Verinus pag. 111. per *Enunc.* & *Edic!* me recapitulans, & evidentiam sui syllogismi, sibi potius, quam mihi iteratò ob oculos ponens, *malignum* consilium, quasi imperceptibiliter in *Malum*, studeat convertere; absque eo tamen, quòd *malignitatem* revocet. Non minus videtur agnovisse, tam ipsum factum Vitellii Cardinalis, quam ejus fugam, vel mortem in Mole Adriani, malignique consilii punitionem (abstrahendo à Corporis Observantini præjudicio) in injuriam Familiæ Vitellianæ esse conficta; unde Hierotheanam Epitomen eatenus corrigens, loco *Cardinalis Vitellii* substituit *Ecclesia Prælatum*: ut sic sub individuo vago ipsa veritas tutius absconderetur, & falsitas à nemine examinanda, pro veritate apprehenderetur.

Num. 19. Unum interea adhuc est, quod miror, scilicet scrupulositatis in Domino M. Verino subitanea mutatio; imò duorum oppositorum Combinatio: nam mox usque ad impatentiam protestatur, nomen *Persecutoris* Calamo Hierotheano respectu Observantium non excidisse; atque etiam mox illos, unà cum Cardinali Vitellio persecutores esse, profitetur se proba-

probare, & probat, si non re ipsa, saltem in conatu. Nam pag. 31. me Vehementer arguens dicit, Simulque advertendum rmo eo. dem Numero (scilicet mei Dialogi Cont.) erroneè, falsoque dici, atque nec ex Epitome Historica, nec ex Provincia Rhenana à quopiam erui, minus verò ostendi, probarive posse, quòd meus P. Hierotheus sub persecutorum nomine in Minores Observantes unquam intenderit, utpote probè sciens, quòd S. Congregatio vocabulum hoc in Annalibus Boverii expungi, corrigique præceperit; ità ibi. Ad quod possèt quæri, an ergo expunctum ejusmodi vocabulum S. R. E. Cardinali, scilicet suprà mentionato Vitellio fuerit reservandum? Et equidem idem M. Verinus, suprà dictis suis non obstantibus, pag. 112. secundam formatæ ex me objectionis partem, de Cardinali persecutore concedens, & dictum Hierotheanum verum probans, ponit, quòd idem (Vitellius) quorundam (scilicet Observantium) Patronus, sicut mali (relinquatur maligni, de quo quæstio est) consili non quidem Cusor, sed promotor; Ità & suo modo (Epitome Hierotheana loquitur absolutè) Ordinis persecutor extiterit: Imò suprà N. 3. dicitur insidiator. Et prosequitur: Cesarum an ea interessatorum consilia, atque molimina magis ex zelo divina gloria, quàm ex respectibus, nescio quibus, assumpta fuerint, & conglomerata, judices alius. Ubi, licet

fortè nullus alius, ob superius relata, voluerit loco illius cum Observantibus, & Cardinali Vitellio intrare in iudicium, in actu tamen signato M. Verinus sibi assumit illud: *Nobis non licet iudicare quemquam.* Econtrario fortè plurimi mecum iudicabunt, ac conglomerata Observantiz partis, Cardinalisque molimina mera esse commenta; ad quæ sat manifestè, ut supra visum est, pertinent ejusdem Cardinalis proclamata ruina, Consiliique malignitas à Deo punita, unà cum assertis punctionibus; Pro quibus omnibus nulla adfertur autoritas, nisi suspecta, nulla proba, nisi jam tum refutata.

Num. 20. Diceret hic fortè aliquis pro M. Verino, quòd R. P. Hierotheus nomen *Persecutoris*, tum Cardinalem Vitellium directè, tum Observantes indirectè tangens, non posuerit in Corpore suæ *Epitomes*, sed solum in Indice illius, ubi sub lit. P. *Persecutores Ordinis puniuntur jam à Deo, jam ab Ecclesia*, remittit Lectorem ad istum Cardinalem Vitellium, tanquam taliter punitum; adeoque non sit ratione istius in Boverio expunctæ expressio- nis arguendus. Respondeo, quòd forsitan isti effugio nonnihil accederem, nisi in instructionibus Pontificiis, Indici Generali Librorum Prohibitorum præfixis, seriò monerentur Librorum Correctores, ut diligenter attenderent, etiam ad ea, quæ in Prologis, & Indici-

dicibus Librorum continentur, seu (ut propriis Pontificum verbis utar) tanquam in insidiis latent.

Num. 21. Item pag. 114. in tono gravi me reprehendit M. Verinus ex eo, quod (forte non ego solus) durius intellexerim adhuc aliud assertum Hierotheanum, quo in Epitome pag. 247. dicebatur, quod nonnulli nullo non modo *quaesierint nomina sua Vindicare ab interitu, suasque Societates à Corpore Observantino abscindere.* Unde M. Verinus Crisin meam cum errore, ut inquit, crasso conjunctam primum cuipiam grammatico, deinde Theologo discutiendum relinquens, in persona talium probat, id intelligendum de interitu temporali, nullatenus verò de Spirituali. Et tandem pag. 117. contra me concludens subdit: *En benevole Lector! quot braca fulmina in unicum phantasma, seu ùe verius loquar, in phantasmatù umbram, tum ab intellectu errore, tum à Charitate voluntatem inflammante vibrentur.*

Num. 22. Fateor, mi M. Verine! passum hunc Hierotheanum, si unquam alius, benignam pati explicationem; neque unquam ego ipse credidi, quod, sive hìc, sive etiam in illo, quod suprà agitavimus, malesonantiæ ab Hierotheanæ Voluntatis plena consideratione processerint. Ast! puto etiam id injuriam olere, quod exquisitis quidem interpretationibus verti potest in bonum, & nihilominus
etiam

etiam hîc & nunc capi potest in malum: dum expressionibus hujusmodi exaggerativis vulgus (quod non semper Theologicas interpretationes habet ad manum) inducitur ad malè de religiosa Familia sentiendum. Imò poterat Theologus mecum apprehendere sensum deteriore, eò quòd in *Epitome* plures aliæ legantur expressiones, quæ, ut suprà visum est, benignam interpretationem in suis contextibus excludunt. Hæc fortè in hac controversia nostra inveniet, notabitque cordatus Lector, quòd M. Verinus applicato quocùnque studio, vix cum aliqua effectûs efficacia possit mea dicta pertrahere ad sensum malum, prout ab initio hujus Capituli frustraneus apparuit conatus ejus; ad dicta verò Hierotheana hinc inde ad bonum sensum trahenda Capituli quodammodo, ac cerebri laceratione opus est; ut suprà patuit de *maligno consilio*, deque in suis circumstantiis, & contextibus consideratâ ibidem applicatione textûs Davidici: *visi, quia Dominus adjavit me, paulò minùs habitâsser in inferno anima mea.* Ubi publicum non semper secum habet sensa Expositorum, sed capit, & apprehendit ea, quæ verba ex sua institutione communiùs significant; cujus paulò infrâ aliud adhuc adjiciam exemplum Hierotheanum, unâ cum benigniore M. Verini explicatione non subsistente.

Num. 23. Priùs interim nonnihil adhuc examinandus occurrit passus superior à M. Veri-

no explicatus per viduum improlem, qui transit ad secundas Nuptias, ut genus suum, vel nomen vindicet ab interitu, utique temporali, qui etiam intervenisset in casu non separationis RR. PP. Capucinorum suprà agitato, ubi circa explicationem quaero Imò: an de facto Recollecti E. G. ab Observantibus divisi, ac separati censendi sint ex eo, quòd specialibus sese regant statutis? Minimè: quia nedum ab eadem Regula, sed & sub uno, eodèmq; Capite (ex quo unitas Hierarchiæ confurgit) militant. 2do: An *Recollecti Discalceati*, aliique in Ordine nostro nominati *Reformati*, suum genus, seu sua nomina non conservârint, ex eo, quòd abscissionem à reliquo Corpore, & moraliter perseverante Capite, S. Francisci, quòd primi Generalis successore, propter unitatis pulchritudinem constanter abhorruerint? An non & usque in hanc horam in eodem Ordine nostro, licèt simpliciter Observantino dicto, ad distinctionem Observantium Italiæ &c. nominentur, génusque suæ Reformationis, & specialia nomina retineant, ipsi sic dicti *Recollecti, Discalceati, Reformati &c.*? ut quid ergo obtruditur, totalem à Capite, & Corpore separationem requiri ad hoc, ut Reformatio aliqua suum nomen (vel ut cum Grammatico M. Verinus mihi explicat) suum genus vindicet ab interitù? Proinde cum inter fugam temporalis interitus nominum hujusmodi, atque in-

ter separationem à reliquo, sub unitate Capitis, Corpore evidens non appareat connexionis necessitas: Liberum legenti erat, animæ intelligere interitum; præsertim, cum ex aliis in Observantiam, quasi corruptam, & à Regula collapsam disteriis, isthac potius dura intelligentia, quàm alia benignior veluti indigiteretur: dum passim *Eptome* deplorat: *Obscuratum aurum, mutatum colorem optimum &c.* Ut supra pro parte vidimus. Talia quidem dici, & à superioribus in exhortatione domestica applicari possunt in omni Religione; si tamen una Religio, quantumcunque regularis, pro se alteri Religioni similia ad publicum applicat, comparatio pungit, & displicet.

Num. 24. Sanè nec Observantes, nec etiam Recollecti erubescunt, etiam hodie confiteri naevos suos; Ast laus Deo, insurgunt hinc & inde inter illos Viri Zelosi, qui malum, quod suapte naturâ ingreditur, succidere, & Vulpeculas capere satagunt, quæ demoliuntur Vincam. Si autem tales Zelosi (quibus, sicut nec Religiones aliæ, sic nec Ordo noster ullo tempore caret) si inquam tales statim sese ab aliis, Ordine, & Capitis consortio dividerent; & hoc quidem, ut nomen, seu genus suæ Reformationis (quod equidem non amissuri essent) in- & pro se acquirerent, & conservarent, seu ab interitu vindicarent: Nonne reliquum
Corpus

Corpus meritò ingemiscens doleret? quid enim est dolor, nisi sensus divisionis, & separationis impatiens? Waddingus autem, quem M. Verinus adducit dicentem, quod Amadæitæ contenderint Congregatiunculam suam ab interitu conservare, apertius loquitur de interitu Congregatiunculæ istiusmodi, ut particularis & independentis: ejusque dictum satis declaratur legitimum ex circumstantiis, & contextibus, qui in omnibus simul loquuntur, & sanam verborum intelligentiam manifestant. Imò ex ipsis verbis, aliud est nomina; & aliud Congregationem vindicari ab interitu; quatenus interitus Spiritualis nunquam censetur habere locum in integra Congregatione.

Num. 25. Pro illis, per quæ Numerum 22. supra conclusimus, adhuc facit alia in *Epitome Hierotheana* contenta expressio, quæ Observantes ad ornatum utique universi, dicebantur *Fraternus Satan, iteratus Satan &c.* Dum ego in *Dialogo Contin.* charitativam hanc expressio- nem nonnihil, uti dignum mihi videbatur, censuraveram, M. Verinus incitiam meam, & simplicitatem stylo Hierotheano excipiens, pag. 31. inquit: „ Advertatur 2dò, incitiam „ & simplicitatem olere, quòd in *Dialogo* „ *Continuato* pag. 64. vò *Fraternus Satan*, ceu „ quid *improprium*, vel *immodestum*, vel in- „ juriosum notetur. Satan enim, prout apud „ *Burium in Onomastico Etymologico* licet le- „ gere,

„ gere , nomen Hebraicum , in latino idem ,
 „ quod Adversarius est. Nunc verò , quòd
 „ Minores Observantes Capucinatorum hinc inde
 „ Contradictores , seu Adversarios egerint , Le-
 „ ctor perspicere poterit. Rogo similiter &
 ego , ut discretus Lector inspiciat , an *Præternus*
Satan Observantinis , utcumque præteritis ad-
 versariis sit nomen proprium , & cum modestia
 explicandum , ut ex superioribus verbis eruitur ,
 dum M. Verinus præterit , non esse quid im-
 proprium.

Num. 26. Respondeo imprimis , publico
 promiscuè de Libris Etymologiarum non esse
 provisum , nec aliunde omnibus vacare illos in
 obvia lectione semper consulere ; Unde fit , quòd
 ex nomine *Satan* (ut aliàs in Literis ad R. P.
 Hierotheum datis dixi) Capiti alicujus hominis
 superimposito , imponentis non bene sed male-
 volentiam colligat : quam , si justam quis arbi-
 tretur , judicat consequenter illum , qui tali no-
 mine dignus est , mali aliquid , imò maligni com-
 misisse ; hoc enim indicat communis hujus vo-
 cabuli acceptio , quidquid sit de ratione , ob
 quam nomen est inventum , suæque significa-
 tioni accommodatum. Pro quo facit , quòd Vul-
 gus sit suspicax dicente Horatio : *quippe homines*
plerique sumus malè suspiciosi. Deinde Ethimo-
 logias etiam profundius scrutans novit quidem ,
 per nomen *Satan* Adversarium designari ; at
 non qualemcumque , sed Antonomasticè talem ,
 de

de quo I. Petri 5. *Fratres Sobrii estote, & Vigilate, quia Adversarius vester Diabolus &c.* & alibi: *Vade retrò Satana.* Et comparativè Jobi 2. v. 3. habetur: *dixit Dominus ad Satan, nunquid considerasti servum meum Job, quòd ei non sit similis in terra?* Ex quibus iterum patet, quantæ molis sit, ab Hierotheanis hujusmodi expressionibus injuriam avertere, easque in bonum communi intelligentiâ accipere; cùm equidem è contrario sat injuriosum reputetur id, quod vel in malum facilè intelligi potest, sic & *infernus*, de quo supra, semper aliquid sonat nigri, & posthuma aliqua vulgo superinfundenda benignior interpretatio non impedit, quin idem vulgus ex Sacri textûs impropria applicatione, possit non modicum offendi. Et hæc de S. Scripturæ utrimque citationibus, deque Cardinalis Vitellii *Maligno consilio*, à R. P. Hierotheo asserto, & per M. Verinum defenso, in Dialogi Continuati defensionem dicta sufficiant: quia & alia, quæ in *Discursu Polemico* plurima quidem, sed minutiora sunt, atque huc pertinentia, movere non vacat. Pro quibus sit dictum Augustini lib. 7. de Civit. cap. 19. *ista, qua à veritate non veniunt, plerùmque, etiam nullo impellente, se ipsa subvertunt.* Insupérque suadet Phocilides Poëta: *ne capias omnes nidæ aviculas, & Matrem avolare sinas, ut alios capere pullos deinceps possis.*